

Dyr forskning giver Danmark gevinst

Bragt i Berlingske, 23. juni 2016

Af Ralf Hemmingsen, rektor, og Thorbjörn von Schantz, rektor ved Lunds Universitet

I denne uge blev det store MAX IV-anlæg i Lund indviet. Investeringen på fire milliarder svenske kroner er Sveriges største satsning på forskningsinfrastruktur nogensinde, og Danmark bidrager med betydelig finansiering.

Dette gigantiske mikroskop giver ved brug af røntgenstråler mulighed for at studere materialer på atomniveau. MAX IV er det første af to store skandinaviske forskningsanlæg, som slår dørene op i disse år. I 2019 åbner European Spallation Source (ESS), verdens kraftigste neutronkilde.

Begge er forskningsanlæg i international klasse – og dem har vi brug for, hvis vores skandinaviske forskningsinstitutioner skal konkurrere internationalt. Men det koster. Prisen for ESS vil være mere end det tredobbelte af MAX IV.

Anlæggene er eksempler på udviklingen inden for forskningsinfrastruktur. Projekterne vokser, og priserne vokser med. Da fysikeren Ernest O. Lawrence modtog Nobelprisen i 1939, proklamerede han, at den tid, hvor selv den dygtigste forsker kan foretage gennembrud selvstændigt og uden økonomisk hjælp, er forbi. Lawrences forudsigelse er rammende, for han fik prisen for at opfinde forløberen til verdens mest kendte forskningsanlæg, CERNs partikelaccelerator.

CERNs fantastiske maskine var 25 år undervejs, har kostet over 40 milliarder kroner, får støtte fra over 30 lande, og driften kræver hundredvis af ansatte.

Det er prisen for en maskine, der kan accelerere partikler til 99,9 procent af lysets hastighed, hamre dem sammen, og vise os, hvad der er inden i. Og som vi så, da CERN fandt Higgs Boson partiklen, er det prisen for at besvare videnskabens store spørgsmål.

Det er i den sammenhæng, MAX IV og ESS skal ses. Det er investeringer i at bedrive og blive et knudepunkt for verdens ledende forskning.

Det er en platform, som kan kaste banebrydende opfindelser af sig – stærkere og mere miljøvenlige materialer – men også konsolidere vores styrkepositioner inden for f.eks. medicinal- og fødevarerindustrien.

Forskningsinfrastruktur i denne kaliber tiltrækker hundredvis af højteknologiske virksomheder. Den årlige gevinst for Danmark alene kan blive på to milliarder kroner. Nye muligheder for forretning og produktion åbnes i takt med, at vores forståelse af verden udvides.

MAX IV og ESS er også et stærkt billede på forskningssamarbejde på tværs af grænser. Hverken store lande som Tyskland eller små og mellemstore lande som Danmark og Sverige kan køre solo i forskningskapløbet. Vi må søge alliancer, hvis vi skal nå målet. Finansieringen af MAX IV og ESS er resultatet af et sådant bredt samarbejde mellem forskningsinstitutioner, ministerier, regioner og fonde fra 15 europæiske lande.

Danske og svenske politikere er i disse år ved at skabe et Greater Copenhagen, et knudepunkt i Nordeuropa for investeringer og viden på niveau med de mest succesfulde regioner i Europa. Lunds Universitet og Københavns Universitet tror på, at denne brobygning er nødvendig og vil føre til endnu bedre talenttiltrækning, endnu stærkere forskning, endnu mere innovation og endnu flere investeringer.

Åbningen af MAX IV-anlægget er en glædelig begivenhed for videnskaben. En milepæl i samarbejdet om Greater Copenhagen. På Lunds Universitet og Københavns Universitet vil vi gerne sige tak for investeringerne og tilliden. Vi glæder os til at give tilbage til samfundet via ny viden og nye opfindelser.